

MP405Z Obchodní právo I

Firemní právo

4. 4. 2012

eva.vecerkova@law.muni.cz

Cíl

odlišit pojmy podle obchodního zákoníku :

SUBJEKT

OBJEKT

podnikatel

= obchodní společnost,
družstvo, státní podnik,
živnostník, advokát,
zemědělec

§ 2 odst. 2

obchodní firma

§ 8 odst. 1

podnik

§ 5

odštěpný závod

§ 7 odst. 1

provozovna

§ 7 odst. 3

soutěžitel

§ 41

spotřebitel

§ 44 odst. 1 + § 52 odst. 3 obč.zák.

další osoby v závazk. vztazích:
stát, samospr. územní jednotka,
nepodnikatel

§ 261, 262

Obchodní firma (firma)

od r. 2001

§ 8
obch.z.

název, pod nímž je podnikatel zapsán v obchodním rejstříku *)

podnikatel je povinen činit právní úkony pod svou firmou

***) § 34 obch. z.:**

Do obchodního rejstříku se zapisují:

- a) obchodní společnosti a družstva,
- b) zahraniční osoby podle § 21 odst. 4
- c) fyzické osoby... pokud o zápis požádají,
- d) další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu zvláštní právní předpis (např. státní podnik)

obligatorní zápis

fakultativní zápis

~~Dříve dle § 8 obch. zák.
(do r. 2000):~~

~~**Obchodní jméno**
= **název každého podnikatele**
(zapsaného i nezapsaného v OR)~~

Firmu nemá :
(od r. 2001)

 podnikatel nezapsaný v obchodním rejstříku

→ **fyzická osoba** – podniká pod svým jménem a příjmením *)

→ **právnícká osoba** – podniká pod svým názvem *)

 nepodnikatel

→ např. fyzická osoba, právnícká osoba, stát, státní organizace, sdružení, nadace, obecně prospěšná společnost, apod.

– jedná pod svým jménem nebo pod svým názvem

*) příp. i s odlišujícím dodatkem nebo dalším označením... **NENÍ VŠAK FIRMOU!**

Obchodní firma

§ 8 až 12 obch. z. právní úprava obchodní firmy

→ **absolutní** ochrana firmy

§ 44 až 55 obch. z. právní úprava nekalé soutěže

→ **relativní** ochrana firmy

Obchodným menom sa rozumie názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti. /§ 8/

§ 8 – 12 obch. z.

právná úprava obchodného mena

→ **absolutná** ochrana obchodného mena

§ 44 až 55 obch. z.

právná úprava nekalej súťaže

→ **relatívna** ochrana obchodného mena

Základní zásady obchodní firmy

individualizace a identifikace podnikatele

jednotnosti obchodní firmy

pravdivosti a přiměřenosti obchodní firmy

nezaměnitelnosti (výlučnosti) firmy

(§ 10 odst. 1)

zákaz klamavosti firmy

Složení nové obchodní firmy

Firemní kmen (základ)

- * osobní
- * věcný
- * smíšený
- * fantazijní

Firemní dodatek

- * osobní
- * věcný
- * smíšený
- * fantazijní
- * dodatek odlišující místo podnikání
- * dodatek označující právní formu právnických osob

obligatorní

fakultativní

Jak se tvoří obchodní firma ?

Podnikatelé - **fyzické** osoby

§ 9 odst. 1 obch. z.

- **Kmen:** jméno a příjmení (tzv. firemní kmen **osobní**) – „Jan Dvořák“
- **Dodatek:**
 - odlišující osobu podnikatele (osobní) – „mladší“, „st.“, „sen.“, „Mgr.“
 - odlišující druh podnikání (věcný) – „cukrář“, „truhlář“
 - odlišující obojí (smíšený) – „dámská krejčová-vdova“
 - odlišující jiné (místo podnikání - „Ostrava“,
fantazijní dodatek - „Sagit“)

→ **Kmen:** název (tzv. firemní kmen)

osobní – „Smetana a Dvořák, a.s.“

věcný – „Travel - cestovní kancelář, s.r.o.“
„Zemědělské družstvo Lučina“,
„Bezpečná banka, a. s.“

smíšený – „Dohnalova pekárna v Aši“

fantazijní – „Cicero“, „Genius“, „Vox“

→ **Dodatek:** označující **právní formu**

např. veřejná obchodní společnost,
a spol.
kom. spol.,
s. r. o.,
akciová společnost,
státní podnik

3 Cmo 426/95: žalobce „SOREA, spol. s r. o.“
žalovaný „Soukromá reklamní agentura, s.r.o.“

Pokud je osvědčeno, že žalovaný **běžně užívá** nikoli své plné obchodní jméno, ale jeho **zkratku**, jež je však totožná s obchodním jménem žalobce, pak při posuzování podmínek pro vydání předběžného opatření, pokud jím má být uložena povinnost zdržet se tohoto užívání, je možno dovodit, že je zde dána značná pravděpodobnost odůvodněnosti tvrzení žalobce, že jednání žalovaného **narušuje jeho výlučná práva k obchodnímu jménu.**

3 Cmo 238/9: žalobce „REKIS – Praha, spol. s r. o.“
žalovaný „REKIS – rekonstrukce, inženýrské sítě spol. s r.o.“

Je nerozhodné, že rejstříkový soud povolil žalovanému zápis jeho obchodního jména, jehož **zaměnitelnost s již dříve zapsaným obchodním jménem** žalobce byla nyní v řízení zjištěna.
Rozhodnutím o zápisu totiž nebylo rozhodnuto tak, že zapisované jméno je nezaměnitelné s již dříve zapsanými obchodními jmény.

3 Cmo 254/97: žalobce „AZ Reklama, spol. s r.o.“
žalovaný „Jan Novák AZ reklama“

Soutěžitel, jenž použil **jako dodatek pro své obchodní jméno kmen obchodního jména druhého soutěžitele**, vyvolal tak možnost, že oba účastníci řízení budou zaměňováni či bude vzbuzován dojem o existenci určitého propojení účastníků, ač tady takové propojení není a naopak jde o vztah konkurence.

3 Cmo 233/92: žalobce „Jan Novák – PRIVAT TOUR, L.“
žalovaný „PRIVAT TOUR, L., s.r.o.“

V případě, kdy dva podnikatelé užívají shodné či zaměnitelné obchodní jméno, ***právo na jeho ochranu*** má ten, v jehož prospěch svědčí ***časová priorita***. Je přitom nerozhodné, zda jde o fyzickou či právnickou osobu.

3 Cmo 371/95: žalobce „Podzemní stavby Praha, a.s.“,
žalovaní „Podzemní stavby Bohemia, a.s.“ a
„Podzemní stavby Bohemia, divize 1, spol. s r. o.“

Zaměnitelnost obchodních jmen soud posuzuje především z ***pohledu průměrného zákazníka účastníků***.

1 Odon 108/97 (NS ČR k dovolání):

Nelze přisvědčit námitkám dovolatelů o nezaměnitelnosti stávajících obchodních jmen žalobce a obou žalovaných. Slovní spojení „Podzemní stavby“ je ***dominantním prvkem*** obchodních jmen...

3 Cmo 52/98: žalobce „Delie Praha, spol. s r. o.“, se sídlem v Praze
žalovaný „DELIA FOCUS, spol. s r.o.“, se sídlem v Praze

Za zaměnitelné je třeba pokládat obchodní jméno tehdy, pokud se **shoduje** (či jen nepatrně odlišuje) **v určité výrazné – dominantní části** s obchodním jménem jiného podnikatele. Je totiž v přirozenosti zákazníků, že jim utkví v paměti povětšinou právě taková dominantní část obchodního jména.

1 Odon 5/97: žalobce „Delie Praha, spol. s r. o.“, se sídlem v Praze
žalovaný „DELIA PLUS spol. s r. o.“, se sídlem v Brně

Návrh žalobce (petit) zúžený pouze na slovo či slovní kmen, opakující se v obchodních jménech účastníků (DELI) je **příliš obecný a neurčitý** a poskytuje příliš široké meze uvážení, jaké znění obchodního jména je ještě zaměnitelné a jaké již nikoliv.

Přechod firmy (dědění, právní nástupnictví)

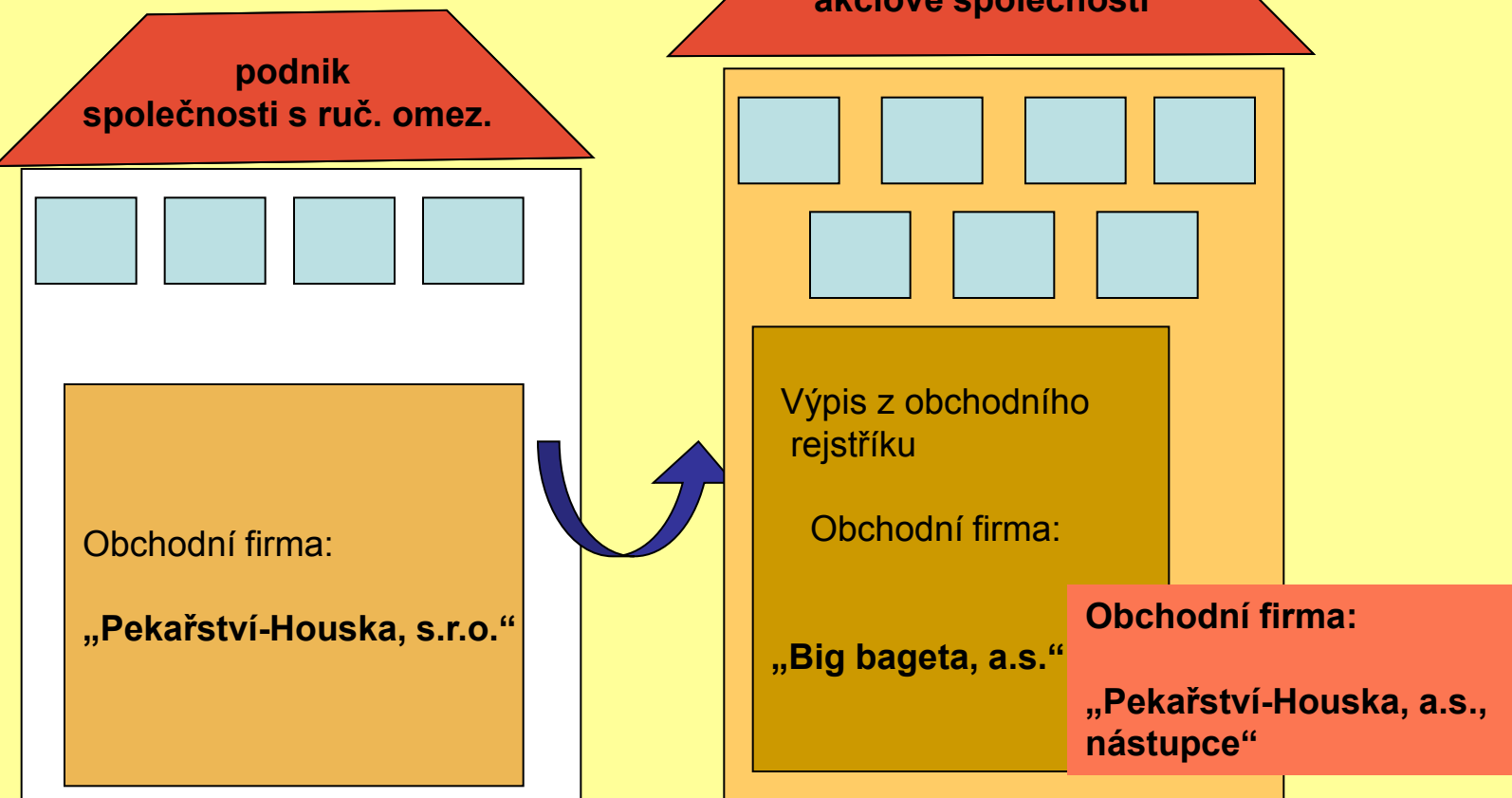

Převod firmy (smlouva)

Lze podnikat pod dosavadní firmou (tzv. starou firmou), pokud jsou splněny následující zákonné podmínky :

- **výslovný souhlas** zůstavitele, příp. dědiců, nebo právního předchůdce
- firma přechází nebo je převedena **současně s podnikem**
- součástí firmy je nutný **nástupnický dodatek** (příp. změněný v souladu s jeho právní formou, jde-li o právnickou osobu)

Vázaný převod firmy

Postup:

Společnost s ručením omezeným „Pekařství-Houska, s.r.o.“ se rozhodla prodat svůj podnik včetně firmy akciové společnosti „Big bageta, a.s.“, která zamýšlí podnikat pod tzv. starou firmou („Pekařství-Houska“).

Firma fyzické osoby, která změnila jméno

§ 11 odst. 2 obch. zák.

Podnikatelka s obch. firmou:

r. 2008 – 2010: „**Jana Dvořáková, kadeřnice**“

r. 2011: „**Jana Dvořáková** – Bohatá, kadeřnice“

r. 2012: „**Jana Dvořáková** - Bohatá, nyní Chudá,
kadeřnice“

nebo

„**Jana** Chudá, kadeřnice, dříve **Dvořáková**“

Podnikatel s obch. firmou:

r. 2010: „**Pekař Bc. Jan Horák**“

r. 2011: „**Pekař Bc. Jan Horák,**
Jan Sojka“

Podnikatel s obch. firmou:

r. 2011: „**Pavel Krásnohorský ml.**
Pneuservis“

r. 2012: „**Pavel Krásnohorský ml.**
Pneuservis, nyní Pavla Kočí“

**Firma právnické osoby, jejíž součástí
je jméno jejího bývalého společníka / člena**

§ 11 odst. 5 obch. zák.

Obch. firma:

„Jelínek a spol.“

„Červená & Horký, s. r. o.“

„Zemědělské družstvo Jana Čížka a Petra Sojky“

„Karel Srnec a spol.“

„Červená & Horký, s. r. o.“

„Zemědělské družstvo Petra Sojky“

Firmy podnikatelů, kteří tvoří koncern

§ 11 odst. 6 obch. zák.

Obch. firma:

„**Královopolská holding, a. s.**“

„Královopolská - strojírna, a. s.“

„Královopolská - slévárna, a. s.“

„Královopolská - služby, a. s.“

Právní ochrana obchodní firmy

soukromoprávní

podle občanského zákoníku

- § 3 dohoda
- § 5 (předběžný zákaz zásahů)
- § 6 (svépomoc)
- § 418 (nutná obrana)

podle občanského soudního řádu

- § 74 a násl. předběžné opatření

podle obchodního zákoníku

§ 12 a 53 až 55

veřejnoprávní

podle trestního zákoníku

- § 248 (nekalá soutěž)

podle zvláštních zákonů

např. podle zák. o ochranných
známkách

Ochrana obchodní firmy /absolutní/ – nároky

Při neoprávněném užívání firmy se může **dotčená osoba** domáhat u soudu, aby neoprávněný uživatel

§ 12 obch. zák.

- zdržel se protiprávního jednání
- odstranil vzniklý závadný stav
- vydal to, čím se obohatil na jeho úkor
- poskytl mu určitou satisfakci za újmu
- nahradil mu vzniklou škodu

žaloba záporní / negatorní

žaloba odstraňovací / restituční

na vydání bezdůvodného obohacení

žaloba na přiměřené zadostiučinění / satisfakční

žaloba na náhradu škody

§ 155 odst.4 o.s.ř.

může navrhnout soudu,

- aby bylo přiznáno právo uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo **uveřejnit rozsudek** na náklady účastníka, který v řízení neuspěl

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. **3 Cmo 234/93**:

„Není v souladu s charakterem předběžného opatření a jeho podmínkami uložení povinnosti ***zdržet se*** (byť jen dočasně) ***užívání*** v obchodním rejstříku ***zapsaného obchodního jména***.“

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. **3 Cmo 808/93**:

„Proti obchodní společnosti, jež užívá v obchodním rejstříku později zapsané obchodní jméno zaměnitelné s obchodním jménem žalobce (§ 10 odst. 1 obch.zák.), lze dosáhnout ***odstranění závadného stavu*** návrhem na uložení povinnosti, aby změnila obchodní jméno v základních dokumentech o založení společnosti a v návaznosti na tuto změnu požádala rejstříkový soud o zápis takové změny. Nárok na ***zdržení se užívání*** je na místě tam, kde obchodní jméno oprávněného je používáno jinou osobou zcela či zčásti neoprávněně (např. je zvoleno k označení provozovny podnikatele), a tato osoba užívané obchodní jméno nemá v této podobě v obchodním rejstříku zapsáno.“

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. **3 Cmo 684/95**:

„Pokud oprávněnému vznikla ***hmotná újma***, prostředkem nápravy může být ***pouze náhrada škody***, eventuálně vydání bezdůvodného obohacení. Nelze připustit, aby (např. z důvodů obtížného prokazování výše škody) si cestou požadavku na zaplacení přiměřeného zadostiučinění oprávněný řešil jemu vzniklou újmu hmotnou.“

Ochrana obchodní firmy /relativní - proti nekalé soutěži/ – nároky

Při neoprávněném nekalosoutěžním užívání firmy se může **dotčená osoba (soutěžitel, spotřebitel, jiná osoba)*** domáhat u soudu, aby rušitel (= neoprávněný uživatel její firmy)

§ 53 obch. zák.

- zdržel se protiprávního jednání

žaloba zápůrčí / negatorní

- odstranil vzniklý závadný stav

žaloba odstraňovací / restituční

- vydal to, čím se obohatil na jeho úkor

na vydání bezdůvodného obohacení

- poskytl mu určitou satisfakci za újmu

žaloba na přiměřené zadostiučinění / satisfakční

- nahradil mu vzniklou škodu

žaloba na náhradu škody

§ 155 odst. 4 o.s.ř.

může navrhnout soudu,

- aby bylo přiznáno právo uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo **uveřejnit rozsudek** na náklady účastníka, který v řízení neuspěl

§ 423

(1) Obchodní firma je **jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku**. Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem.

(2) **Ochrana práv k obchodní firmě** náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě, má stejná práva jako při ochraně před nekalou soutěží.

§ 424

Obchodní firma **nesmí být zaměnitelná** s jinou obchodní firmou ani nesmí působit klamavě.

§ 425

(1) **Člověk** se zapíše do obchodního rejstříku pod obchodní **firmou tvořenou zpravidla jeho jménem**. Změní-li se jeho jméno, může používat v obchodní firmě i nadále své dřívější jméno; změnu jména však uveřejní.

(2) Zapíše-li se člověk do obchodního rejstříku pod **jinou obchodní firmou** než pod svým jménem, musí být zřejmé, že nejde o obchodní firmu právnické osoby.

§ 426

Je-li více obchodních závodů několika podnikatelů spojeno do **podnikatelského seskupení**, mohou jejich jména nebo obchodní firmy obsahovat shodné prvky; veřejnost však musí být schopna je odlišit.

§ 427

(1) **Kdo nabude obchodní firmu**, má právo ji používat, pokud k tomu má souhlas svého předchůdce nebo jeho právního nástupce; vyžaduje se však, aby k obchodní firmě připojil údaj vyjadřující právní nástupnictví.

(2) Při přeměně právnické osoby přejde obchodní firma na právního nástupce, pokud s tím souhlasí; souhlas jiné osoby se nevyžaduje. Má-li právnická osoba více právních nástupců a neurčí-li se, na kterého z nich obchodní firma přechází, nepřejde obchodní firma na žádného z nich.

§ 428

Odvolat souhlas s užitím svého jména v obchodní firmě právnické osoby má právo ten, kdo k tomu má tak závažný důvod, že po něm nelze spravedlivě požadovat, aby jeho jméno bylo v obchodní firmě využíváno; takovým důvodem může být zejména změna převažující povahy podnikání právnické osoby nebo změna vlastnické struktury obchodní korporace. Za těchto podmínek má právo odvolat souhlas i právní nástupce osoby, která souhlas udělila.